



ROČNÍK XIX

DUBEN 2009

ČÁSTKA 4

VĚSTNÍK

MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

WWW.MZP.CZ



OBSAH

METODICKÉ POKYNY A NÁVODY

8. Metodický pokyn Sekce ochrany přírody a krajiny Ministerstva životního prostředí postupu orgánů ochrany přírody při zajišťování ochrany hnízdní populace rorýse obecného (*Apus apus*) podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů 1

SDĚLENÍ

3. Stanovisko odboru udržitelné energetiky a dopravy k zařazování biomasy v případě podpory výroby elektřiny při procesu anaerobní fermentace podle vyhlášky č. 482/2008 Sb., o stanovení druhů, způsobů využití a parametrů biomasy při podpoře výroby elektřiny z biomasy 6

METODICKÉ POKYNY A NÁVODY

8.

METODICKÝ POKYN

SEKCE OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

k postupu orgánů ochrany přírody při zajišťování ochrany hnízdní populace rorýse obecného (*Apus apus*) podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů

1. Úvodní ustanovení

Ministerstvo životního prostředí připravilo tento metodický pokyn z důvodu potřeby zajištění efektivní ochrany hnízdní populace rorýse obecného (*Apus apus*) v České republice. Rorýs obecný je dle § 48 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále „ZOPK“), a dle vyhlášky č. 395/1992 Sb. Ministerstva životního prostředí, kterou se provádějí některá ustanovení ZOPK, ve znění pozdějších předpisů, zařazen mezi zvláště chráněné druhy v kategorii „ohrožený“.

Vzhledem ke své hnízdní biologii (původně hnízdění ve štěrbinách skal či dutinách stromů) začal rorýs obecný v posledních desetiletích využívat nabídku nových hnízdních příležitostí v lidských sídlech, zejména dutiny v podstřeší, resp. ve střešních konstrukcích budov – v městském prostředí tak dnes hnízdí již více než 90 % celorepublikové populace tohoto druhu. Při kvadrátovém mapování hnízdního rozšíření ptáků v České republice v letech 2001 – 2003 byly **hnízdní populace rorýse obecného zjištěny ve všech správních obvodech obcí s rozšířenou působností.**

Problém pro rorýse obecného znamenají především celkové rekonstrukce budov, často spojené se zateplováním, při nichž zpravidla dochází k uzavírání ventilačních průduchů či k jejich opatřování ochrannými mřížkami, čímž je rorýsům znemožněn přístup a tedy i úspěšné hnízdění. Rorýs obecný je druhem se specifickými nároky a s velmi silnou vazbou na tradiční, dlouhodobě a opakovaně využívaná hnízdiště – díky plošnému uzavírání průduchů přichází tedy o možnost dalšího využívání těchto hnízdišť. Probíhají-li navíc rekonstrukce budov využívaných rorýsem obecným ke hnízdění v jeho hnízdním období (v době od 20. dubna do 10. srpna) a jsou-li práce situovány do těsné blízkosti ventilačních průduchů, popř. se jich přímo týkají, může dojít nejen k významnému rušení právě probíhajícího hnízdění, ale v horších případech i k úplnému zamezení přístupu do dutin v podstřeší a ve střešních konstrukcích nebo do samotných ventilačních průduchů, což má často za následek usmrcení nevzletných mláďat nebo i dospělých jedinců (samice sedící na hnízdech). Vzhledem k vysokému tempu rekonstrukčních prací probíhajících plošně na celém území České republiky jsou výše popsány zásahy ohroženy nejen lokální populace tohoto druhu, ale v konečném důsledku i populace celorepubliková.

2. Účel metodického pokynu

Tento metodický pokyn byl zpracován za účelem zajištění ochrany hnízdní populace rorýse obecného, zejména za účelem sjednocení postupu orgánů ochrany přírody (dále „OOP“) při řešení problematiky ochrany populace tohoto druhu dle ZOPK tak, aby bylo možno včas předcházet možným konfliktům mezi zájmy investorů a stavebních firem a zájmy ochrany přírody. **Postup OOP je nutné sjednotit zejména v oblasti povolování rekonstrukcí a stavebních úprav budov o dvou a více nadzemních podlažích s ventilačními průduchy v podstřeší nebo ve střešní konstrukci, zejména obytných panelových a cihlových domů, ale i budov sloužících k jiným účelům.** Níže doporučený postup OOP umožní efektivně chránit hnízdní populaci rorýse obecného, aniž by konkrétní opatření znamenala z hlediska rekonstrukcí budov zásadní praktická či ekonomická omezení. Vzhledem k biologii tohoto druhu (rorýs udržuje hnízdní dutiny v čistotě, jeho paraziti jsou na člověka nepřenositelní, ventilační průduchy v atikách, kde hnízdí, nejsou spojeny s obytnými prostory apod.) zároveň nedojde ani k navýšení případných hygienických rizik.

3. Vymezení pojmů

Pro účely tohoto metodického pokynu jsou následující pojmy vymezeny takto:

budova – budova o dvou a více nadzemních podlažích se zachovalými ventilačními průduchy v podstřeší nebo ve střešní konstrukci, zejména obytný panelový nebo cihlový dům, ale i budova sloužící k jiným účelům;

atika – část budovy v úrovni střešní konstrukce, ve které jsou umístěny ventilační průduchy – prostor mezi horní hranou oken v posledním nadzemním podlaží budovy a pláštěm střechy/svrchním okrajem budovy;

rekonstrukce budovy – celkové opravy a úpravy budov (např. zateplování, nová omítka) nebo dílčí opravy a úpravy budov spojené s uzavíráním ventilačních průduchů a navazujících dutin v podstřeší nebo ve střešních konstrukcích.

4. Určení metodického pokynu

Tento metodický pokyn je určen:

- a) **OOP s působností obcí s rozšířenou působností**, které jsou oprávněny ve svém správním obvodu omezit nebo zakázat rušivou činnost podle § 5 odst. 1 ZOPK;
- b) **OOP s působností krajských úřadů**, které jsou oprávněny postupem podle § 56 ZOPK udělovat výjimky ze zákazů stanovených v § 50 ZOPK pro zvláště chráněné druhy živočichů v kategorii ohrožený.

5. Postup OOP podle ustanovení § 5 odst. 1 ZOPK

5.1 Podle ustanovení § 5 odst. 1 ZOPK jsou všechny druhy živočichů (tedy i rorýs obecný) chráněny před zničením a poškozováním, **které vede nebo by mohlo vést** k ohrožení těchto druhů na bytí nebo k jejich degeneraci, narušení rozmnožovacích schopností druhů či zániku populace druhů. V případě, že by mohlo dojít k porušení těchto podmínek ochrany, je OOP podle § 5 odst. 1 ZOPK oprávněn zakázat nebo omezit rušivou činnost. Při rekonstrukcích budov se zachovalými ventilačními průduchy v atikách může dojít k zásadnímu dopadu na hnízdní populaci rorýse obecného, a to jak v hnízdním období tohoto druhu, tak i mimo něj. Mimo hnízdní období rorýse obecného sice ventilační průduchy (resp. dutiny v podstřeší nebo ve střešní konstrukci, které tyto ventilační průduchy odvětrávají) nejsou ptáky ke hnízdění aktuálně využívány, jejich uzavření však může znamenat s ohledem na zcela specifické nároky rorýse obecného zásadní omezení možnosti jeho dalšího hnízdění a udržení stavu populace. **Rekonstrukce budov lze tedy obecně považovat za soubor činností, které vedou nebo by**

mohly vést k ohrožení tohoto druhu na bytí nebo k jeho degeneraci, narušení rozmnožovacích schopností tohoto druhu či zániku populace druhu ve smyslu § 5 odst. 1 ZOPK.

5.2 V zájmu předcházení negativních dopadů uvedených v bodě 5.1 by měl OOP postupem podle § 5 odst. 1 ZOPK ve svém správním obvodu **omezit rušivou činnost** (rekonstrukce budov) a specifikovat podmínky pro výkon takové činnosti. OOP za tímto účelem připraví návrh nařízení (popř. návrh jiného odpovídajícího správního aktu) a provede potřebné kroky pro jeho uvedení v platnost (předloží jej k projednání a schválení Radě obce s rozšířenou působností apod.).

5.3 V nařízení budou **stanoveny základní podmínky postupu při realizaci rekonstrukcí budov**. Nařízení bude platné celoročně a z jeho působnosti budou vyloučeny rodinné domy (resp. objekty neodpovídající výše uvedené definici budovy pro účely tohoto metodického pokynu). Cílem podmínek stanovených v nařízení je zachování všech ventilačních průduchů v atikách budov, zajištění jejich průchodnosti, případně zajištění jejich adekvátní náhrady (instalace prefabrikátů či speciálních budek pro rorýsy obecné). Při formulaci konkrétních podmínek v nařízení (minimální rozměr zachovaných průduchů, jejich úprava, vytváření náhradních hnízdních příležitostí) závazných pro provádění rekonstrukcí budov je třeba vycházet ze vzoru návrhu nařízení, který je uveden v příloze č. 1 k tomuto metodickému pokynu. V návrhu nařízení je možné stanovit i další podmínky provádění rekonstrukcí budov, je však třeba respektovat doporučení uvedená na webových stránkách www.rorysi.cz (odkaz uveden také na www.mzp.cz).

5.4 **Postupem doporučeným v bodě 5.2 a 5.3 nejsou dotčeny základní podmínky ochrany zvláště chráněných živočichů dané ustanovením § 50 odst. 2 ZOPK**, tedy zákaz škodlivě zasahovat do přirozeného vývoje zvláště chráněných živočichů (zejména je rušit, zraňovat nebo usmrcovat) a dále zákaz ničit a poškozovat jejich sídla. **V případě rekonstrukcí budov, při nichž dojde k porušení těchto ochranných podmínek (týká se zejména rekonstrukcí budov aktuálně užívaných rorýsem obecným ke hnízdění), je možné postupovat pouze v souladu s § 56 ZOPK** (viz bod 6. tohoto metodického pokynu).

5.5 Ve vazbě na bod 5.4 tohoto metodického pokynu, OOP nemusí mít vždy k dispozici dostačující informace o hnízdním výskytu rorýse obecného ve svém správním obvodu; nemusí tedy být např. v hnízdním období schopen objektivně posoudit, které budovy rorýs ke hnízdění aktuálně využívá a které nikoli. V takových případech se obrátí na příslušné středisko Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, která by dle možností měla disponovat odbornými podklady a informacemi o výskytu rorýse obecného ve správním obvodu příslušného úřadu a příslušnému úřadu je poskytnoute.

6. Postup OOP podle ustanovení § 50 a § 56 ZOPK

6.1 Podle ustanovení § 50 odst. 1 a 2 jsou zvláště chráněni živočichové chráněni ve všech svých vývojových stádiích, chráněna jsou jimi užívaná sídla (přirozená i umělá) a jejich biotop. Zakázáno je škodlivě zasahovat do přirozeného vývoje zvláště chráněných živočichů, zejména je rušit, zraňovat nebo usmrcovat, a je také zakázáno ničit, poškozovat či přemísťovat jejich vývojová stadia. **Provádění rekonstrukcí budov v hnízdním období rorýse obecného je nebo může být škodlivým zásahem do jeho přirozeného vývoje.**

6.2 **Je-li rekonstrukce budovy, jež je rorýsem obecným obývána, naplánována do jeho hnízdního období, je nutné postupovat podle § 56 ZOPK.** Rekonstrukci takové budovy je tedy možné provést pouze na základě povolené výjimky ze zákazů stanovených v § 50 odst. 2 pro zvláště chráněné živočichy. Vydává-li OOP k rekonstrukci budovy v rámci řízení podle jiných předpisů (stavební zákon) vyjádření nebo stanovisko, upozorní na tuto skutečnost stavebníka, resp. příslušný stavební úřad.

6.3 OOP nemusí mít vždy k dispozici dostačující informace o hnízdním výskytu rorýse obecného tak, aby si mohl udělat objektivní úsudek ve vazbě na potřebu zachování příznivého stavu populace tohoto druhu z hlediska ochrany. V takových případech se obrátí na příslušné středisko Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, která by dle možností měla disponovat odbornými podklady a informacemi o výskytu rorýse obecného ve správním obvodu příslušného úřadu a příslušnému úřadu je poskytnoute.

6.4 V rozhodnutí o výjimce je možné stanovit podmínky, které musí adresát výjimky při rušivé činnosti dodržet. Především je třeba stanovit dvě základní podmínky: práce v hnízdním období nebudou probíhat v blízkosti hnízd – ventilačních průduchů na budovách (je nutné neprovádět práce ve vzdálenosti minimálně 5 m nebo 2 pater od těchto ventilačních průduchů) a všechny ventilační průduchy v atikách budov zůstanou zachovány (včetně zajištění jejich průchodnosti) nebo budou adekvátně nahrazeny (instalace prefabrikátů či speciálních budek pro rorýsy obecné). Při formulaci konkrétních podmínek ve výroku rozhodnutí o výjimce (minimální rozměr zachovaných průduchů, jejich úprava, vytváření náhradních hnízdních příležitostí) závazných pro provádění rekonstrukcí budov je třeba vycházet ze vzoru podmínek uvedených v příloze č. 2 k tomuto metodickému pokynu. V rozhodnutí je možné stanovit i další podmínky provádění rekonstrukcí budov, je však třeba respektovat doporučení uvedená na webových stránkách www.rorysi.cz (odkaz uveden také na www.mzp.cz). Podmínky týkající se zachování ventilačních průduchů a jejich úpravy (popř. zajištění jejich náhrady) nemusí být v rozhodnutí uvedeny, pokud jsou již ošetřeny platným nařízením (nebo jiným odpovídajícím správním aktem) – viz bod 5 tohoto metodického pokynu.

7. Závěrečné ustanovení

Metodický pokyn nabývá účinnosti dnem jeho publikování ve Věstníku MŽP.

V Praze dne 16. 3. 2009

RNDr. František Pelc, v. r.
náměstek ministra – ředitel sekce ochrany přírody a krajiny

Příloha č. 1

VZOR

Návrh nařízení obce ... č. .../..., o ochraně hnízdní populace rorýse obecného při rekonstrukcích budov

Rada obce ... se na své schůzi dne ... usnesla vydat na základě § 5 odst. 1 a podle § 77 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále „ZOPK“), a v souladu s § 11 a § 102 odst. 2 písm. d) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, toto nařízení:

Čl. 1 Základní ustanovení

- (1) Účelem tohoto nařízení je zajistit adekvátní ochranu hnízdní populace zvláště chráněného druhu živočicha – rorýse obecného při rekonstrukcích budov ve správním obvodu obce s rozšířenou působností ... *název obce* ... Nařízení upravuje práva a povinnosti při provádění rekonstrukcí budov se zachovalými ventilačními průduchy v podstřeší nebo ve střešních konstrukcích budov, které bývají často uzavírány a rorýsům obecným je tak znemožněno úspěšné hnízdění na jejich tradičních hnízdištích. Rekonstrukce budov lze tedy považovat za soubor činností, které vedou nebo by mohly vést k ohrožení tohoto druhu na bytí nebo k jeho degeneraci, narušení rozmnožovacích schopností druhu či zániku populace druhu ve smyslu § 5 odst. 1 ZOPK.
- (2) Pro účely tohoto nařízení se rozumí:
- a) **rekonstrukcí budovy** celkové opravy a úpravy budovy, např. zateplování, nová omítka, nebo dílčí opravy a úpravy budovy spojené s uzavíráním ventilačních průduchů a navazujících dutin v podstřeší nebo ve střešních konstrukcích;
 - b) **atikou** část budovy v úrovni střešní konstrukce, ve které jsou umístěny ventilační průduchy – prostor mezi horní hranou oken v posledním nadzemním podlaží budovy a pláštěm střechy/svrchním okrajem budovy.

Čl. 2 Působnost nařízení

- (1) Nařízení ze vztahuje pouze na rekonstrukce budov ze zachovalými ventilačními průduchy v atikách, zejména obytných panelových a cihlových domů, ale i budov sloužících k jiným účelům (dále jen „budovy“). Nařízení se nevztahuje na rekonstrukce rodinných domů.

Čl. 3 Postup fyzických a právnických osob při rekonstrukcích budov

- (1) Rekonstrukce budov mohou být realizovány pouze při dodržení těchto podmínek:
- a) všechny ventilační průduchy v atikách budov zůstanou zachovány a v plném rozsahu zůstane zachován i průchod do navazujících odvětrávaných prostor (dutin). Rozměr ventilačních průduchů musí být zachován nebo, je-li upravován, pak musí mít průduchy rozměry nejméně 4 cm na výšku a 7 cm na šířku;
 - b) bude zajištěna potřebná úprava ventilačních průduchů. Spodní okraj každého průduchu a následný průchod do navazujících odvětrávaných prostor (dutin) musí být dostatečně drsný z důvodu umožnění zachycení a prostupnosti pro jedince rorýse obecného. Zdrsnění je v případě použití materiálů s hladkým povrchem možné provést s pomocí ocelového kartáče či vrtačky s nástavcem – ocelovým kartáčkem, anebo provést potěr spodní části průduchu tenkou vrstvou stavebního lepidla, jež vytvoří pevný nelepivý povrch s potřebnou strukturou. Vrstva lepidla nesmí výrazně ovlivnit světlost otvorů – viz. udané minimální rozměry v čl. 3 odst. 1 písm. a);
 - c) v případě instalace plastových ochranných mřížek budou odstraněny lamely ve spodní části každé mřížky tak, aby byl zachován minimální potřebný rozměr otvoru uvedený v čl. 3 odst. 1 písm. a);
 - d) v případě nutnosti úplného uzavření ventilačních průduchů bude na stejné budově zajištěno vytvoření náhradních hnízdních příležitostí (instalace prefabrikátů či speciálních budek pro rorýsy obecné v rozsahu/počtu odpovídajícím uzavřeným ventilačním průduchům, umístěných co nejbližší k uzavřeným ventilačním průduchům a se shodnou nebo obdobnou stranovou orientací).

Komentář: Nařízení může obsahovat přílohy, které v souladu s odbornými podklady a informacemi stanoví konkrétní vzhled a provedení opatření a úprav při zásazích do ventilačních průduchů nebo parametry, nákresy a vzory náhradních hnízdních příležitostí. Při přípravě těchto příloh je třeba vycházet z doporučení uvedených na webových stránkách www.rorysi.cz (odkaz uveden také na www.mzp.cz).

Čl. 4 Účinnost

Toto nařízení nabývá účinnosti dnem ...

Komentář: Datum účinnosti je třeba stanovit v souladu s ustanovením § 12 zákona o obcích.

Podpis

.....
Jméno Příjmení
místostarosta

Podpis

.....
Jméno Příjmení
starosta

Vyvěšeno na úřední desce dne:

Sejmuto z úřední desky dne:

Vzor podmínek uplatňovaných ve výroku rozhodnutí o výjimce při povolování rekonstrukcí budov realizovaných v hnízdním období rorýse obecného

- 1) V hnízdním období rorýse obecného (tj. v době od 20. dubna do 10. srpna) nebudou rekonstrukční práce probíhat v blízkosti ventilačních průduchů, tj. nebudou probíhat ve vzdálenosti minimálně 5 m nebo 2 pater od ventilačních průduchů.
- 2) Všechny ventilační průduchy v atikách budov/pod střešní konstrukci/... *(definici je třeba upravit s ohledem na konkrétní případy)* zůstanou zachovány a v plném rozsahu zůstane zachován i průchod do navazujících odvětrávaných prostor (dutin). Rozměr ventilačních průduchů musí být zachován nebo, je-li upravován, pak musí mít průduchy rozměry nejméně 4 cm na výšku a 7 cm na šířku.
- 3) Je nutné zajistit potřebnou úpravu ventilačních průduchů. Spodní okraj každého průduchu a následný průchod do navazujících odvětrávaných prostor (dutin) musí být dostatečně drsný z důvodu umožnění zachycení a prostupnosti pro jedince rorýse obecného. Zdrsnění je v případě použití materiálů s hladkým povrchem možné provést s pomocí ocelového kartáče či vrtáčky s nástavcem – ocelovým kartáčkem, anebo provést potěr spodní části průduchu tenkou vrstvou stavebního lepidla, jež vytvoří pevný nelepivý povrch s potřebnou strukturou. Vrstva lepidla nesmí výrazně ovlivnit světlost otvorů (viz podmínka č. 2).

Pokud bude nutné ventilační průduchy opatřit plastovými ochrannými mřížkami:

- 4) V případě instalace plastových ochranných mřížek je nutné odstranit lamely ve spodní části mřížky tak, aby byl zachován minimální rozměr otvoru, tj. nejméně 4 cm na výšku a 7 cm na šířku.

Pokud bude nutné ventilační průduchy zcela uzavřít:

- 5) V případě nutnosti úplného uzavření ventilačních průduchů je nejprve nutné tyto otvory na dobu 3 dnů provizorně překrýt závěsem z průsvitné tkaniny (např. armovací síťky – perlinky) tak, aby rorýsi mohli prostory v podstřeší opustit a zároveň aby bylo zamezeno jejich návratu zpět. Po uplynutí této lhůty je možné ventilační průduchy definitivně uzavřít.
- 6) Následně je nutné zajistit na stejné budově vytvoření náhradních hnízdních příležitostí (v rozsahu/počtu odpovídajícím uzavřeným ventilačním průduchům) instalací prefabrikátů či speciálních budek pro rorýsy obecné tak, aby byly umístěny co nejbližší k uzavřeným ventilačním průduchům a se shodnou nebo obdobnou stranovou orientací.

Komentář: Jednotlivé podmínky mohou být formulovány s ohledem na potřeby vyplývající z konkrétních případů. Při jejich přípravě je však třeba respektovat základní zásady uvedené výše a dále doporučení uvedená na webových stránkách www.rorysi.cz (odkaz uveden také na www.mzp.cz).